

Facultade de Historia

Presentación

Presentación

A Facultade de Historia da Universidade de Vigo, sita no Campus Universitario de Ourense, oferta tres titulacións adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (EEES): un Grao e dous Posgraos.

Ademais está en proceso de extinción a titulación de Licenciatura en Historia, tamén en liña cos criterios de referencia do EEES. Xa non se imparte docencia, aínda que no curso 2014-2015 pódense realizar os exames correspondentes a 4º e 5º curso.

Neste ano académico 2014-2015 impártese o **grao de Xeografía e Historia, remodelado** con respecto a ata agora vixente. A implantación desta remodelación terá un carácter paulatino, polo que neste curso ofértase solo o 1º curso; manténdose do grao anterior en Xeografía e Historia, os cursos de 2º, 3º e 4º.

Neste curso 2014-2015, xunto á habitual **modalidade presencial**, poderase optar pola **modalidade semipresencial**, sempre que se xustifique a imposibilidade de asistir con regularidade ás aulas; os motivos deben estar en relación con obrigas de carácter laboral, familiar, atención a persoas dependentes, actividades deportivas de alto nivel, necesidades educativas especiais. O proceso para acollerse a esta modalidade terá lugar unha vez formalizada a matrícula; estudante debe cubrir un impreso coa solicitude e entregar a documentación xustificativa.

Os docentes poñerán a disposición destes estudantes o material preciso a través da plataforma de teledocencia e os medios para superar as materias do grao, en igualdade de condicións que os presenciais.

A oferta de **Posgrao** contempla dúas titulacións:

- **Mestrado semipresencial en Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio**, en colaboración coa Escola Superior de Enxeñería de Minas do campus de Vigo e a Escola Superior de Conservación-Restauración de Bens Culturais de Pontevedra.
- **Mestrado Interuniversitario de Arqueoloxía e Ciencias da Antigüidade (USC y U Vigo) coa participación do Instituto de Ciencias do Patrimonio (Incipit) do CSIC**. O seu programa ten unha dobre orientación: profesionalizante e investigadora. Na súa primeira vertente, aspira a formar arqueólogos que poidan desenvolver a súa labr profesional neste campo nos próximos anos; na segunda, da paso ao programa de doutoramento da USC [Historia, Xeografía e Arte].

Neste documento:

- Localización
- Normativa e Lexislación
- Servizos e Infraestruturas do Centro

- Outra Información do Centro
- Calendario Académico
- Información de Interese

Información básica

O título de Grao en Xeografía e Historia proporciona ao alumno unha serie de competencias que integran un nivel de coñecementos (saber), de capacitación en habilidades e destrezas (saber facer) e o de formación en actitudes e valores (saber ser e estar). Na liña doutras titulacións recoñecidas nas universidades europeas, ao englobar contidos das disciplinas de Xeografía, Historia e Historia da arte, a oferta da nosa Facultade pode dotar ao alumno dunha serie ampla de competencias específicas.

Grao Xeografía e Historia (Plano 2014/15)

Grao Xeografía e Historia (Plano 2009/10)

Destaca o **carácter humanístico** das disciplinas cunha longa e consolidada traxectoria académica e universitaria, e a súa capacidade para coñecer a orixe e a evolución de moitas das realidades culturais do noso tempo. En conxunto ofertamos unha formación básica en contidos interdisciplinares relativos ao coñecemento da estrutura diacrónica do pasado, do coordenadas espazo-temporais, interrelacionadas coas xeográficas e artísticas.

A formación inclúe ámbitos temáticos e territoriais específicos e contidos instrumentais, a través das **prácticas** que os nosos estudantes realizan en diversas institucións e empresas. O coñecemento do noso pasado permite achegarse as ferramentas analíticas e conceptuais que a súa vez incitan á reflexión, á crítica e ao respecto pola diversidade e a alteridade; en definitiva o coñecemento doutras realidades, moi variadas fomenta os valores humanos e achega principios éticos tan necesarios na sociedade actual.

O carácter multidisciplinar e polivalente dos estudos (Historia, Arte e Xeografía) capacita para un **amplo abanico de saídas profesionais** aos seus egresados, que resultan tan competitivos como os especializados nunha soa das disciplinas humanísticas, tendo en conta da cada vez maior flexibilidade do actual mercado laboral entre titulacións e postos de traballo. Os servizos educativos, os servizos da administración, os medios de comunicación, os centros de educación superior e secundaria, e un longo espectro de institucións e empresas, proporcionan un marco para desempño de actividades relacionadas co perfil formativo do grao, preparando para unha gran variedade de actividades.

Ademais, a riqueza histórica, artística, arqueolóxica e natural proporciona unha estreita relación entre os estudos universitarios e o mercado laboral, abrindo unha nova vía de profesionalización ante a crecente consideración do legado cultural herdado como recurso dotado de valor económico ou produtivo. A demanda e saídas profesionais no terreo da conservación, protección, xestión e difusión do patrimonio e o resto de actividades relacionadas co turismo cultural abren un amplo horizonte á saída profesional dos futuros graduados, que poden nesa liña especializarse no máster que este curso ofertamos por primeira vez.

As oportunidades ofrecidas pola constante expansión das actividades económicas relacionadas co patrimonio, a aplicación de normativas de ordenación do territorio e o turismo de calidade xeran unha constante demanda de utilidade das nosas disciplinas. Neste caso tamén ofrecemos a vía dunha maior especialización no máster de Arqueoloxía e Ciencias da Antigüedad.

Os datos da taxa de eficiencia do noso centro son favorables, achegándose ao 100%. O que sen dúbida indican as taxas é a mellora continua, mostrando o gran interese do alumnado na consecución do título. Os procedementos existentes no Sistema de Garantía Interno de Calidade (SGIC) do centro consideraron CONFORME o informe de seguimento da Titulación de Grao para o último curso avaliado pola ACSUGA (2011-12).

Co obxectivo de dar resposta á demanda social de diferentes profesionais, e aos futuros graduados posibilitase unha continuación académica coherente coa posta en marcha de dous Másteres: Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio.

Unha situación similar presenta o **Máster de Arqueoloxía e Ciencias da Antigüedad** orientado á especialización en

arqueoloxía.

Guía de Acolida 2014-15

Calendario Académico 2014-15

Organización e Funcionamento do Centro

Organos de Goberno

☐ Decanato

☐ Xunta de Facultade

☐ Comisión Permanente da Facultade

☐ Comisión de Garantía de Calidade

☐ Departamentode Historia, Arte e Xeografía

Equipo de Goberno

☐ Decana:

Profa. Dra. Beatriz Comendador Rey

Tfno.: 988 38 71 69

dfho@uvigo.es

☐ Vicedecana:

Profa. Dra. Susana Reboreda Morillo

Tfno : 988 38 72 69

rmorillo@uvigo.es

☐ Secretaria:

Dna . María del Carmen Fernández Contreras

Tfno.: 988 38 72 50

sfho@uvigo.es

Normativa e Lexislación

Normativa xeral das Universidades

Normativa específica da Universidade de Vigo

Normativas da Facultade de Historia

- Regulamento Rexime Interno da Facultade de Historia
- Regulamento para a elaboración dos horarios docentes e a planificación de ocupación de espazos na Facultade de Historia de Ourense

- Regulamento de Prácticas Externas
- Regulamento do Traballo de Fin de Grao

Servizos e Infraestructuras do Centro

CAMPUS "VELLO"

A actividade se articula en 3 edificios:

- Edificio Facultades (máis coñecido como Edificio de Ferro)
- Pavillón Olga Gallego (2)
- Pavillón Concepción Ramón Amat (1)

O EDIFICIO FACULTADES

Acceso

- Conserxería
- Aulas

1º andar

- Secretaría Administrativa da Facultade
- Aula de Informática
- Delegación de Alumnos

2º andar

- Laboratorios docentes: Arqueoloxía, Historia da Arte, Xeografía, Historia Medieval
- Aulas

4 ºandar

- Vicerreitorado do Campus de Ourense
- Decanato
- Salón de Graos

DISTRIBUCIÓN DE AULAS DE HISTORIA - EDIFICIO DE FERRO- CURSO 2014-2015

CURSO AULA HORARIO

- 1º Grao 0.5 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 2º Grao 0.6 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 3º Grao 0.7 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 4º Grao 0.7 mañá e tarde (Planta baixa)
- Aula de videoconferencia/máster: 2.3 (2º andar)
- Prácticas 1º Grao. Grupo 1, 0.5; Grupo 2, 2.2 (2º andar)
- Prácticas 2º Grao. Grupo 1, 0.6, Grupo 2, 2.3 (2º andar)

PAVILLÓN OLGA GALLEGO (2)

- Despachos dos/as profesores/as (1º andar e soto)
- Laboratorio de Prehistoria, Historia Antigua, Historia Moderna, Historia Contemporánea e Historia de América (soto)

PAVILLÓN CONCEPCION RAMÓN AMAT (1)

- Secretaría do Departamento de Historia, Arte e Xeografía: (1º andar)
- Aula de Máster
- Sala de exposicións ALTERARTE (planta baixa)

DISTRIBUCIÓN DE LABORATORIOS DE HISTORIA - CURSO 2014-15

DENOMINACIÓN LOCALIZACIÓN EDIFICIO

- Laboratorio de Informática PRIMEIRO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Xeografía SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Arqueoloxía SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Historia Medieval SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Prehistoria e Historia Antiga SOTO PAVILLÓN 2
- Laboratorio de Historia Moderna e Contemporánea SOTO PAVILLÓN 2

PLATAFORMA DE TELEDOCENCIA (<http://faitic.uvigo.es>)

- Curso virtual do Grao en Xeografía e Historia
- Curso virtual do Máster en Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio Cultural

Manual Primeiros Pasos na plataforma Moodle

Calendario Académico

Pódese acceder ao calendario, horarios e datas de exames nos seguintes enlaces:

- Horarios e Datas de Exames 2014/2015
- Calendario Escolar da Universidade de Vigo 2014-2015
- Calendario Escolar da Facultade de Historia 2014-2015
- Programas docentes Grao en Xeografía e Historia 2014-2015

Outra información do centro

Plan de Autoprotección Universidade de Vigo.

Actuación en caso de Emerxencia Edificio de Ferro

Plan 1

Plan 2

Delegación de alumnos

Funcións

É o órgano de representación estudiantil institucional que se ten artellado na Facultade de Historia.

Todos os alumnos/as poden acudir á sede da Delegación para obter información e facer uso dos seus recursos. Para cubrir as súas necesidades a Delegación ten un orzamento proporcional ao número de alumnos/as que representa. Segundo o Regulamento de Estudantes no artigo 27, entre os fins da Delegación de alumnos está:

- Actuar como órganos de diálogo coas autoridades académicas no establecemento dunha información adecuada sobre a vida universitaria.
- Xestionar os seus recursos.
- Promover e coordinar actividades de extensión universitaria.
- Elixir os seus representantes perante calquera autoridade, institución ou organización, naqueles casos para os que non exista regulamento de elección.

Actuais Representantes (Marzo 2014)

- Cid Narvaez, Daniel
- Coello Fernández, M^a de los Angeles
- Gómez Manso, Belén
- Morodo del Río, Jose
- Real López, Arturo
- Rodríguez Velázquez, Roberto
- Sánchez Díaz, Roi
- López López, Marta

Representante no Claustro

- Fernández Alvarado, Hadrián

Localización

Edificio Facultades. 1º Andar

Tfno: 988 38 73 05

E-mail: dafho@uvigo.es

Normativa

- Regulamento Estudantes
- Estatuto Estudiantado (BOE 31/01/2010)
- Normativa de Permanencia da Universidade de Vigo
- Regulamento de Voluntariado

Plan de Acción Tutorial

Outra información de interese para o alumnado

- Actividades culturais

Información de Interese

ESTUDAR EN OURENSE

[Estudar na Universidade de Vigo](#)

[Guía turística de Ourense](#)

- ☐Residencia de Estudiantes As Burgas
- ☐Aloxamento en Ourense
- ☐Hoteles e Hostais
- ☐Pisos compartidos. Contactar coa ORI.
- ☐Información para o alumnado da Universidade de Vigo:
- ☐Alumnado da Universidade de Vigo

CONTACTOS INTERESE UNIVERSIDADE DE VIGO

Páxina web:

<http://www.uvigo.es/>

Central: 986 81 20 00

Información Xeral: 986 81 36 00

Información ao alumnado: 986 81 36 30

Rexistro xeral da universidade: 986 81 39 02

Rexistro do Campus de Vigo: 986 81 36 10

Rexistro do Campus de Orense: 988 38 71 03

Xerencia: 986 81 35 60. xerencia@uvigo.es

Consello Social: 986 81 26 63 secoso@uvigo.es

Tribunal de Garantías: 986 81 38 30. tgarant@uvigo.es

Gabinete de prensa: 986 81 36 04. gprensa@uvigo.es

SIOPE.: 986 81 36 30 /37 55. siope@uvigo.es

Oficina Osix de Vigo: 986 81 40 60. ofix@uvigo.es

Oficina Osix de Orense: 988 38 71 71. ofixuo@uvigo.es

AREA DE SERVIZOS Á COMUNIDADE

Servizo de información, orientación e promoción (SIOPE):

986 80 19 49 / 55. siope-po@uvigo.es

Actividades culturais: 986 81 36 03/ 26. vicext@uvigo.es

Actividades deportivas: 986 81 21 82 / 986 81 22 04; deportes@uvigo.es

Servizo de alumnado: 986 81 36 0 /09 xsadal@uvigo.es

LERD de Vigo: 986 81 37 71 / 72

LERD de Orense: 988 38 71 02

Bolsas: 986 81 19 99 / 813 612. bolsas@uvigo.es

Títulos e plans de estudo: 986 81 36 35 / 3632

Asesoría Xurídica: 986 81 35 76

Oficina de I D: 986 81 22 36. otri@uvigo.es

Oficina ORI: 986 81 21 78 / 986 81 35 50 ; ori@uvigo.es

CACTI: 986 81 21 18

Oficina do Medio Ambiente (OMA): 986 81 38 83; oma3@uvigo.es

Oficina Ofoe: 902 366 994 Correo electrónico: ofoe@uvigo.es

Oficina Ofie: 986 81 40 86 Correo electrónico: ofie@uvigo.es

BIBLIOTECA DO CAMPUS DE OURENSE

Presente fisicamente nos tres campus, a Biblioteca Universitaria conta en cada un deles cunha biblioteca central e varias salas repartidas polas escolas e facultades que compoñen a Universidade.

A Biblioteca Central do Campus de Ourense, fundada no ano 2000, conta cun fondo de uns 100.000 libros e unhas 750 publicacións periódicas divididas en diferentes temas como son a xeografía, historia, arte, dereito e química.

Servizos que ofrece:

☐ Préstamo interbibliotecario a nivel nacional e internacional.

☐ Préstamo para alumnos, PDI e PAS.

☐ Información bibliográfica, búsquedas e referencias bibliográficas.

☐ Catálogo automatizado e colectivo de publicacións periódicas (a nivel nacional).

Contacto:

Conserxería (988 387 320) - conbco@uvigo.es; Préstamo (988 387 192) - presour@uvigo.es

Dirección (988 387 191) - dirbco@uvigo.es; Administración (988 387 158) - admibco@uvigo.es

Subdirección hemeroteca (988 387 230) - subdhbco@uvigo.es; Subdirección adquisicións (988 387 285) - subdrbco@uvigo.es

Hemeroteca (988 387 322) - hembco@uvigo.es

Campus As Lagoas - 32004 - Ourense

Horario de atención ao público: De luns a venres de 8:30h a 21:00h

Acceso ao Catálogo da Biblioteca

CONTA DE CORREO ELECTRÓNICO DA UNIVERSIDADE DE VIGO

☐ Basta con estar matriculado na Universidade e dispor do cartón universitario.

☐ No momento de formalizar a matrícula créase unha conta de correo cun nome de usuario e coa extensión alumnos.uvigo.es

☐ Con ese nome de usuario e esa clave tamén poderás acceder á rede WIFI. Todas as instalacións da Universidade de Vigo teñen acceso a internet por rede WIFI

☐ <http://www.uvigo.es>

CARNET UNIVERSITARIO

O Carné Universitario é unha tarxeta intelixente realizada en colaboración co Santander, que acredita o estudantado, profesorado e personal de administración e servizos como membros da comunidade universitaria.

Ademais de todas as funcións asociadas ás tarxetas intelixentes, o carné poderá dispoñer de servizos financeiros 4B Maestro, se se solicitan voluntariamente

☐ Para qué podes utilizalo?

☐ Acreditación universitaria

☐ Acceso a recintos e ordenadores das aulas de informática e persoais*

☐ Préstamo de libros en bibliotecas

☐ Consultas en Puntos de Información e, opcionalmente, en caixeiros 4B*

☐ Tarxeta deportiva

☐ Moedeiro electrónico

☐ Descontos en comercios

☐ Tarxeta 4B Maestro (opcional)

☐ Firma Electrónica

☐ Solicítalo en calquera momento nas Oficinas Universitarias Santander do campus, levando unha fotografía recente. Recibíralo no teu domicilio particular. Para que inclúa o servizo 4B Maestro só necesitas ser titular dunha conta bancaria no Santander. Esta conta non ten nin gastos de administración nin de mantemento.

☐ O Carné Universitario non hai que renovalo cada ano. Para activar a función financeira diríxete á Oficina Universitaria.

SEGURO ESCOLAR

☐ Os alumnos da Universidade de Vigo, sexa cal for a súa nacionalidade ou estudos que cursen, quedan cubertos por un seguro escolar. Do mesmo xeito que se regula para os niveis educativos previos, a Lei establece a cobertura obrigatoria.

☐ Ademais, a Universidade de Vigo subscribiu un seguro adicional, seguro cum laude, para todos os seus alumnos, incluídos aqueles que non quedan cubertos polo seguro obrigatorio. Ambos os seguros páganse no momento de formalizar a matrícula, polo que non teñen custo adicional algún.

☐ Con carácter complementario aos dous anteriores, a Universidade de Vigo dispón dun seguro voluntario, seguro cum laude plus, con maiores coberturas que aqueles e a un custo moi reducido (ao redor de 10 euros por curso).

OUTROS SERVIZOS

- Actividades Culturais
- Deportes
- Voluntariado
- Area de Emprego
- Fundación Universidade de Vigo
- Gabinete psicopedagógico
- Tribunal de Garantías

Grao en Xeografía e Historia

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
002G250V01501	Historia antiga da Península Ibérica	1c	6
002G250V01502	Historia da arte moderna	1c	6
002G250V01503	Historia medieval da Península Ibérica	1c	6
002G250V01504	Prehistoria da Península Ibérica	1c	6

002G250V01505	Xeografía aplicada: territorio e paisaxe	1c	6
002G250V01601	Historia contemporánea de España	2c	6
002G250V01602	Historia da arte contemporánea	2c	6
002G250V01603	Historia moderna de España	2c	6
002G250V01604	Mundo actual	2c	6
002G250V01605	Sistemas de representación xeográfica	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia antiga da Península Ibérica				
Materia	Historia antiga da Península Ibérica			
Código	002G250V01501			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Reboreda Morillo, Susana María			
Profesorado	Reboreda Morillo, Susana María			
Correo-e	rmorillo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecemento dos principais acontecementos e dos procesos de cambio e permanencia que tiveron lugar ao longo da Historia Antiga da Península Ibérica seguindo unha perspectiva diacrónica. Trátase de incentivar a actitude crítica dos alumnos mediante a análise actualizada da realidade da Península Ibérica na Antigüidade.			

Competencias de titulación

Código	
A5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais
A13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
A14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A19	Coñecemento da historia nacional propia
A20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
A23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
B1	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
B7	Capacidade de razoamento crítico.
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
B12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer detalladamente a evolución das comunidades asentadas no territorio peninsular durante a Antigüidade e as transformacións socioeconómicas e políticas que se producen durante este período da historia.	A5 A16 A19 A23	B1 B3 B5 B7 B12
Comprender as razóns que motivan os procesos de cambio e permanencia que se deron ao longo da Idade Antiga na Península Ibérica.	A14	B1
Respectar os puntos de vista que se derivan dos antecedentes culturais e nacionais, neste caso relacionados coa época antiga, adquirindo capacidade de razoamento crítico.	A13	B7
Utilizar diferentes instrumentos de recompilación de información e manexar as distintas fontes coas que se elabora a historia antiga, tanto arqueolóxicas como escritas, para ser capaz de organizar e planificar, realizar e presentar pequenas investigacións individuais que contribúan á adquisición dun coñecemento racional, non memorístico da materia.	A23	B3 B4 B11
Saber establecer elementos comparativos entre os coñecementos adquiridos noutras materias de cursos anteriores nas que se analiza a Historia Antiga Universal e a Historia Antiga da Península Ibérica	A20	

Contidos

Tema	
1. Introducción	1.1. Fontes para o estudo da Historia Antiga da Península Ibérica. 1.2. Situación previa: os pobos prerromanos e os pobos colonizadores

2. Hispania Romana: A República	2.1. A República romana 2.2. A orixe e a expansión de Roma na Península Ibérica 2.3. Os intereses dos romanos da Península Ibérica 2.4 As transformacións na Península Ibérica
3. Hispania Romana: O Imperio	3.1. O final da conquista 3.2. O Alto Imperio 3.3. O Baixo imperio 3.4. As consecuencias da romanización

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	6	25	31
Titoría en grupo	6	6	12
Traballos de aula	10	20	30
Sesión maxistral	21	0	21
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Probas de resposta curta	2	13	15
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	22	24
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo, orientados a fomentar o espírito crítico, o coñecemento dos feitos históricos e a avisión dos mesmos dende diversos soportes na actualidade. A asignación de traballos deberá quedar resolta no primeiro mes do cuadrimestre.
Titoría en grupo	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e á aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia.
Traballos de aula	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos expostos nas sesións maxistrais que inclúan a análise e comentario crítico das fontes propias da historia antiga, a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas e a análise e interpretación de materiais gráficos e audiovisuais.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor das claves fundamentais de cada un dos bloques temáticos.
Eventos docentes e/ou divulgativos	A Facultade de Historia e o Departamento de Historia, Arte e Xeografía organizan anualmente eventos e cursos formativos aos dirixidos a todos os/as estudantes da titulación

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	SESIÓN MAXISTRAL: As titorías individualizadas están, en parte, orientadas a resolver as dúbidas concretas e a outorgar bibliografía sobre as exposicións aos/as estudantes interesados nun tema en concreto, TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución dos traballos realizados polo alumnado. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TITORÍAS EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia. PROBAS DE RESPONDA CURTA: Seguimento individualizado do proceso de aprendizaxe autónomo do alumno. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta para ter conta das competencias que os alumnos van adquirindo no desenvolvemento da materia.
Traballos tutelados	SESIÓN MAXISTRAL: As titorías individualizadas están, en parte, orientadas a resolver as dúbidas concretas e a outorgar bibliografía sobre as exposicións aos/as estudantes interesados nun tema en concreto, TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución dos traballos realizados polo alumnado. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TITORÍAS EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia. PROBAS DE RESPONDA CURTA: Seguimento individualizado do proceso de aprendizaxe autónomo do alumno. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta para ter conta das competencias que os alumnos van adquirindo no desenvolvemento da materia.

Titoría en grupo	SESIÓN MAXISTRAL: As titorías individualizadas están, en parte, orientadas a resolver as dúbidas concretas e a outorgar bibliografía sobre as exposicións aos/as estudantes interesados nun tema en concreto, TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución dos traballos realizados polo alumnado. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TITORÍAS EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia. PROBAS DE RESPONSTA CURTA: Seguimento individualizado do proceso de aprendizaxe autónomo do alumno. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta para ter conta das competencias que os alumnos van adquirindo no desenvolvemento da materia.
Traballos de aula	SESIÓN MAXISTRAL: As titorías individualizadas están, en parte, orientadas a resolver as dúbidas concretas e a outorgar bibliografía sobre as exposicións aos/as estudantes interesados nun tema en concreto, TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución dos traballos realizados polo alumnado. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TITORÍAS EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia. PROBAS DE RESPONSTA CURTA: Seguimento individualizado do proceso de aprendizaxe autónomo do alumno. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta para ter conta das competencias que os alumnos van adquirindo no desenvolvemento da materia.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Presentación e entrega, na data sinalada, dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase, a maiores do marco teórico do traballo, a súa estrutura, a calidade da documentación empregada e a reflexión crítica sobre o uso dos contidos históricos na actualidade a través de diferentes soportes; así como a orixinalidade e rigor, a presentación formal do mesmo e a coherencia na súa exposición e defensa.	15
Traballos de aula	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos indicados que irán en consonancia coa teoría exposta nas clases maxistras.	15
Sesión maxistral	O coñecemento adquirido sobre os contidos teóricos expostos nas sesións maxistras contarán de varias apartados: probas de resposta curta; probas de resposta longa e resolución de problemas (mapas, comentarios de texto, imaxes...). Nestas probas valorarase a capacidade de síntese, o espírito crítico, a capacidade de expresión escrita na lingua propia.	60
Outras	Asistencia e participación nas sesións teóricas e prácticas	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final. Esta proba consistirá en 6 preguntas curtas, un comentario de texto e a resolución dun mapa mudo. O estudante deberá entregar un traballo obrigatorio, sobre un tema que se determinará de acordo co responsable da materia sobre un aspecto da sociedade dos temas tratados, deberá entregalo no momento de realizar a proba escrita e representará un 30% da cualificación global.

Bibliografía. Fontes de información

De carácter específico

- ARCE, J. (2009): *El último siglo de la España romana*. Madrid.
- AUBET, Mª E. (1994): *Tiro y las colonias fenicias de occidente*. Barcelona.
- BRAVO CASTAÑEDA, G. (2007): *Hispania y el Imperio*. Madrid.
- CHAÍN GALÁN, A., DE LA TORRE ECHÁVARRI, J.I. (2005): *Celtíberos. Tras la estela de Numancia (Catálogo exposición)*. Soria.
- CHIC GARCÍA, G. (2009): *El comercio y el Mediterráneo en la Antigüedad*. Madrid.
- GÓMEZ ESPELOSÍN, F. J. (2006): *Guerras ibéricas. Aníbal*. Madrid.
- LÓPEZ CASTRO, J. L. (1993): *Hispania Poena. Los fenicios en la Hispania romana*. Barcelona.

MANGAS, J. (2001): *Leyes coloniales y municipales de la Hispania romana*. Madrid.

MAYA, J. L. (1999): *Celtas e iberos en la península ibérica*. Barcelona, 1999.

PASTOR MUÑOZ, M. (2004): *Viriato. El héroe hispano que luchó por la libertad de su pueblo*. Madrid.

PÉREZ VILATELA, L. (2000): *Lusitania*. Madrid.

ROLDÁN HERVÁS, J. M., WULFF ALONSO, F. (2001): *Citerior y Ulterior: las provincias romanas de Hispania en la era republicana*. Madrid.

SANTOS YANGUAS, J. (1997): *Los pueblos de la España antigua*. Madrid.

SANZ, R. (1995): *Las migraciones bárbaras y la creación de los primeros reinos de Occidente*. Madrid.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia da arte moderna				
Materia	Historia da arte moderna			
Código	002G250V01502			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Barriocanal López, María Yolanda			
Profesorado	Barriocanal López, María Yolanda			
Correo-e	barriocanal@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo das manifestacións artísticas en Italia nos séculos XV ao XVIII nas grandes xeneralizacións conceptuais que a historiografía artística sinala como Renacemento, Manierismo e Barroco. O seu desenvolvemento comprenderá a análise do proceso de produción e recepción da obra de arte durante estas centurias, a través dos creadores e obras máis significativas, tendo en conta a perspectiva histórica, social, ideolóxica e iconográfica que permiten a súa contextualización, co apoio das fontes literarias e documentais.			

Competencias de titulación	
Código	
A24	Conciencia crítica das coordenadas espazo-temporais da Historia da Arte
A25	Visión diacrónica xeneral da Historia da Arte Universal
A26	Visión diacrónica rexional e completa dos fenómenos artísticos territoriais
A28	Coñecemento das distintas metodoloxías da aproximación á Historia da Arte
A29	Coñecemento sistemático e integrado do feito artístico: distintas linguaxes e técnicas da produción artística ao longo da historia.
A30	Coñecemento das principais fontes literarias e documentais da Historia da arte
A31	Coñecementos básicos de iconografía como clave para a interpretación de imaxes
A32	Coñecemento práctico dos procesos básicos da metodoloxía científica en Historia da Arte
B2	Aplicación dos coñecementos
B3	Capacidade de organización e planificación
B16	Coñecemento doutras culturas.

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer as diferentes manifestacións artísticas, integradas no contexto histórico, social e cultural dos períodos obxecto de estudo	A24 A26
Desarrollar capacidade de comprensión, tratamento e aplicación das fontes literarias e documentais relacionadas	A30
Demostrar capacidade para a análise integral das obras de arte e de búsqueda de información para a súa interpretación	A28
Desenvolver as dotes de percepción das manifestacións artísticas do Renacemento e Barroco dunha forma interdisciplinar	A24 A32
Adquirir coñecementos básicos de iconografía para a interpretación das imaxes artísticas dos períodos de estudo	A31
Recoñecer unha visión diacrónica xeneral da Historia da Arte Universal	A24 A25
Aplicar a través de exposicións teóricas a organización da información recabada por diferentes cauces de aprendizaxe	B2 B3
Adquirir unha conciencia crítica das coordenadas espazo-temporais da Historia da Arte	A24
Adquirir un coñecemento integral das manifestacións artísticas na Idade Moderna	A29
Coñecer outras culturas e o seu pasado histórico-artístico	B16

Contidos	
Tema	
1. Humanismo e Renacemento	1.1. Concepto. O valor concedido á antigüidade. A preocupación humanista das artes. Arte e humanismo nas Cortes italianas do Renacemento

2. Clasicismo e Manierismo

- 2.1. Arquitectura e urbanismo no Quattrocento e Cinquecento italiano. O plan central. As teorías sobre a cidade ideal. A plasmación da igrexa triunfante
- 2.2. Orientacións pictóricas das escolas italianas.
- 2.3. A síntesis dos valores formais e intelectuais da escultura renacentista
3. O Barroco
- 4.1. Concepto. O Concilio de Trento e as artes. Retórica e procedementos barrocos
- 4.2. A arquitectura: a igrexa e os reformadores
- 4.3. Patronazgo e imaxinería relixiosa do Seicento italiano

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	18	30	48
Saídas de estudo/prácticas de campo	5	10	15
Titoría en grupo	5	3	8
Traballos tutelados	10	30	40
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Prácticas externas	4	0	4
Actividades introdutorias	1	0	1
Probas de resposta curta	2	20	22
Traballos e proxectos	3	7	10
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Clases expositivas que concentran o aprendizaxe teórico. Nas diferentes sesións se desenvolve o contido do programa, secuenciado en bloques temáticos. Para cada unidade temática ofrécense un esquema básico e bibliografía específica para seguir e profundizar nos contidos. Nas sesións emprégase recursos complementarios (proieccións en power point, fontes documentais e literarias, páxinas de internet, etc.)
Saídas de estudo/prácticas de campo	Saídas de estudo fora do ámbito académico para a visita e estudo "in situ" de monumentos o conxuntos patrimoniais relacionados co contido da materia
Titoría en grupo	Apoio á formación do alumno/a, orientado a resolver as dúbidas ou calquera outra cuestión relacionada coa materia
Traballos tutelados	Dirixidos á profundización na materia e ao fortalecemento da capacidade analítica e expositiva do alumnado. Consisten na elaboración dun traballo inédito, de carácter individual ou grupal (maximo dous alumnos), vinculado aos contidos do programa. Se valorará o acceso á bibliografía e fontes, a presentación, claridade e orixinalidade expositiva, e a metodoloxía empregada.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia
Prácticas externas	Sesións prácticas fora do ámbito académico en función do contido do programa (exposicións temporais, coleccións ou fondos museísticos, monumentos ou conxuntos histórico artísticos de interese, etc.)
Actividades introdutorias	Sesión previa, orientada á presentación do desenvolvemento da materia e primeira toma de contacto cos estudantes

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Levarase unha atención personalizada, mediante o seguimento do alumnado no aprendizaxe da materia, atendendo a todas as consultas persoais, cuestións relativas ás actividades programadas, especialmente na orientación e revisión dos traballos tutelados e sistemas de avaliación.
Titoría en grupo	Levarase unha atención personalizada, mediante o seguimento do alumnado no aprendizaxe da materia, atendendo a todas as consultas persoais, cuestións relativas ás actividades programadas, especialmente na orientación e revisión dos traballos tutelados e sistemas de avaliación.

Avaliación

Descrición	Cualificación
------------	---------------

	Valoración da comprensión e asimilación dos contidos teóricos da materia. Para superar a materia, é necesario acadar nesta proba unha cualificación mínima de 2.5 puntos (sobre o 5 total).	
Saídas de estudo/prácticas de campo	Participación activa nas saídas de estudo e prácticas de campo programadas como complemento á materia	10
Traballos tutelados	Na súa avaliación se considerarán os seguintes criterios: - singularidade e complexidade do tema de estudo escollido - metodoloxía - bibliografía e fontes consultadas - presentación, claridade e orixinalidade expositiva	20
Prácticas externas	Valoración da asistencia e participación en prácticas relacionadas coa materia fora da aula	10
Outras	Asistencia e participación nas clases teóricas e actividades presenciais	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos/as que non poidan acollerse á modalidade presencial, deberán comunicarlo ao profesor no inicio do curso, debidamente justificado. Serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

ARGAN, G. C., **Renacimiento y Barroco**, Akal,
 BLUNT, A., **Teoría de las artes en Italia, 1440-1600**, Cátedra,
 BURCKHARDT, J., **La cultura del Renacimiento en Italia**, Iberia,
 BURKE, P., **El Renacimiento italiano: cultura y sociedad en Italia**, Alianza,
 WÖLLFFLIN, H., **Renacimiento y Barroco**, Paidós,
 WITTKOWER, R., **Arte y Arquitectura en Italia 1600-1750**, Cátedra,
 BENEVOLO, L., **Historia de la Arquitectura del Renacimiento: la arquitectura clásica (del siglo XV al siglo XVIII)**, Gustavo Gili,
 BOUCHER, B., **La escultura barroca en Italia**, Destino,
 CASTRIA MARCHETI, F., **El Barroco 1600-1700: el arte europeo de Caravaggio a Tiepolo**, Electa,
 WITTKOWER, R., **Los fundamentos de la arquitectura en la edad del Humanismo**, Alianza,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Historia da arte contemporánea/O02G250V01602

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia moderna universal/O02G250V01405

Historia moderna de España/O02G250V01603

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia da arte medieval/O02G250V01404

Outros comentarios

A causa da ensinanza e avaliación continua, recoméndase que a ficha de identificación do estudante se entregue, debidamente cumprimentada cos seus datos pessoais e correo electrónico na primeira semán do curso.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia medieval da Península Ibérica				
Materia	Historia medieval da Península Ibérica			
Código	002G250V01503			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Francisco Javier			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Francisco Javier			
Correo-e	fjperez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecemento, comprensión e aceptación dos caracteres específicos, principais acontecementos e transformacións da sociedade da península Ibérica durante a Idade Media, prestando especial atención á súa realidade multicultural e ao ter sido o berce da realidade política actual			

Competencias de titulación

Código	
A13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A19	Coñecemento da historia nacional propia
A20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer e comprender en perspectiva comparada os principais rasgos da evolución da sociedade de península Ibérica en todas as súas vertentes (social, económica, política, cultural, etc.) entre os séculos V e XV	A16 A19 A20	B11
Analizar, comparar e avaliar o pasado medieval peninsular mediante o estudo e tratamento das diversas fontes (textuais, literarias, artísticas, etc.) procedentes dese pasado para realizar traballos individuais ou en equipo que contribúan ao seu mellor entendemento	A13	B4
Adquirir conciencia da difícil convivencia entre culturas e pobos na Idade Media peninsular e aceptar os sucesivos entendementos e conflitos tanto entre relixións como entre formacións políticas diferentes	A13 A19	B10

Contidos

Tema	
1.- Alta Idade Media (ss. V-X)	1.1.- Introducción á Idade Media peninsular 1.2.- Os reinos xermánicos da península Ibérica 1.3.- O predomínio e esplendor de Al Andalus 1.4.- Os núcleos cristiáns do norte da Península
2.- Plena Idade Media (ss. XI-XIII)	2.1.- Da superioridade islámica á cristiá 2.2.- O equilibrio dos reinos cristiáns 2.3.- A plenitude da sociedade cristiá peninsular 2.4.- A difícil convivencia das tres culturas
3.- Baixa Idade Media (ss. XIV-XV)	3.1.- A institucionalización das monarquías 3.2.- Crisis e recuperación baixo

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	22	0	22
Traballos tutelados	7	36	43
Resolución de problemas e/ou exercicios	6	12	18

Titoría en grupo	3	9	12
Saídas de estudo/prácticas de campo	2	2	4
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Probas de resposta curta	3	26	29
Traballos e proxectos	4	15	19
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión orientada a presentar a materia, tomar contacto co alumnado e reunir información sobre as súas competencias, motivacións e intereses
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia por parte do profesor e presentación das liñas básicas para o desenvolvemento das actividades relacionadas coa mesma
Traballos tutelados	Elaboración e presentación de traballos feitos polo alumnado de forma individual ou en grupo
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistrais
Titoría en grupo	Seguemento e aclaración de dúbidas sobre os contidos da materia así como supervisión do traballo autónomo do alumnado en relación coa mesma
Saídas de estudo/prácticas de campo	Saída de estudos na que se comprobará in situ o que resta do pasado medieval nun lugar concreto, analizándose dito legado
Eventos docentes e/ou divulgativos	Horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Seguemento e atención individualizada do alumnado tanto na aula como no despacho ou mediante correo electrónico, coa intención de resolver os problemas e dúbidas que poidan xurdir no estudo e comprensión dos contidos da materia, preparación de traballos, resolucións de problemas, probas de avaliación, etc
Traballos tutelados	Seguemento e atención individualizada do alumnado tanto na aula como no despacho ou mediante correo electrónico, coa intención de resolver os problemas e dúbidas que poidan xurdir no estudo e comprensión dos contidos da materia, preparación de traballos, resolucións de problemas, probas de avaliación, etc

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Avaliación mediante tres probas de resposta curta ao final do correspondente tema	40
Traballos tutelados	Avaliaranse os coñecementos teóricos adquiridos polo alumnado na realización e estruturación do traballo así como a súa capacidade de exposición	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	Presentación e entrega, conforme os criterios establecidos, dos materiais elaborados nas sesións prácticas	20
Outras	Asistencia e participación activa nas sesións teóricas e prácticas, seminarios, titorías e outras actividades.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta

Bibliografía. Fontes de información

Loring, M.I.; Pérez, D. e Fuentes, P., **La Hispania tardorromana y visigoda. Siglos V-VIII [Historia de España 3er Milenio, nº 4]**, 2008,
 Salvatierra, V. e Canto, A., **Al-Ándalus. De la invasión al califato de Córdoba [Historia de España 3er Milenio, nº 5]**, 2008,
 Isla Frez, A., **La Alta Edad Media. Siglos VIII-XI [Historia de España 3er Milenio, nº 7]**, 2002,
 Álvarez Borge, I., **La Plena Edad Media. Siglos XII-XIII [Historia de España 3er Milenio, nº 8]**, 2003,

Guinot Rodríguez, E., **La Baja Edad Media en los siglos XIV y XV. Economía y Sociedad [Historia de España 3er Milenio, nº 9]**, 2003,

Monsalvo Antón, J.M., **La Baja Edad Media en los siglos XIV y XV. Política y Cultura [Historia de España 3er Milenio, nº 10]**, 2005,

Álvarez Palenzuela, V.A. (dir.), **Historia de España de la Edad Media**, 2002,

Historia de España, 7. Época medieval. La dinámica política, 2005,

Historia de España. 8. Época medieval. Administración y gobierno, 2003,

Historia de España. 9. Época medieval. Economía y sociedad, 2004,

Historia de España. 10. Época medieval. Iglesia y cultura, 2002,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prehistoria da Península Ibérica				
Materia	Prehistoria da Península Ibérica			
Código	002G250V01504			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Castro Pérez, Ladislao			
Profesorado	Castro Pérez, Ladislao González Insua, Félix			
Correo-e	castro@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/historia			
Descrición xeral	A materia Prehistoria da Península Ibérica impártese no 3º ano do Grao en Xeografía e Historia, dentro do bloque Historia de España. O seu papel básico é iniciar ao alumno nos desenvolvementos xerais da prehistoria peninsular atendendo con especial atención ás fontes arqueolóxicas empregadas para o seu estudo.			

Competencias de titulación	
Código	
A12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
A13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A19	Coñecemento da historia nacional propia
A23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
B3	Capacidade de organización e planificación
B6	Resolución de problemas e toma de decisións
B7	Capacidade de razoamento crítico.
B9	Traballo en equipo en diversos contextos
B10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
B12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza
B15	Sensibilidade cara temas ambientais.

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer, comprender e comparar os principais conceptos e procesos da Prehistoria da Península Ibérica.	A13 A16 A19	B3 B12
Ser capaz de acceder á información dispoñible en diversas fontes e ser capaz de discriminar as máis adecuadas.	A23	B6 B7 B9 B11
Valorar o patrimonio arqueolóxico no seu contexto pasado e presente.	A12	B10 B15

Contidos	
Tema	
I. O nacemento da Prehistoria e o proceso de hominización da P. Ibérica	Tema 1.- O Nacemento da Prehistoria peninsular Tema 2.- O Cuaternario Tema 3.- A hominización da P. Ibérica Tema 4.- Do Home de Neandertal ao Homo Sapiens
II. De cazadores a produtores	Tema 1.- Economía cazadora-recolectora e economía produtora Tema 2.- Modelos de ocupación e asentamento Tema 3.- Tecnoloxías Prehistóricas Tema 4.- O mundo da morte: O megalitismo Tema 5.- Formas de organización social: A formación das sociedades tribais Tema 6.- Arte rupestre

III. Desenvolvemento das sociedades complexas	Tema 1.- Patróns de asentamento Tema 2.- Transformacións tecnolóxicas Tema 3.- Prácticas funerarias Tema 4.- Intercambio e desenvolvemento de circuitos comerciais Tema 5.- O incremento da complexidade social
IV. Pobos protohistóricos	Tema 1.- Tartessos e a Cultura Ibérica Tema 2.- A Cultura castrexa do Noroeste Tema 3.- Outras sociedades peninsulares da Idade do Ferro

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminarios	3	5	8
Actividades introdutorias	2	0	2
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10	10
Traballos tutelados	0	20	20
Sesión maxistral	23	30	53
Titoría en grupo	5	5	10
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Saídas de estudo/prácticas de campo	10	5	15
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	10	12
Traballos e proxectos	3	12	15
Outras	0	3	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminarios	Traballo en grupos informais na aula coa finalidade do estudo intensivo dun tema.
Actividades introdutorias	Actividades previas para coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións do alumnado.
Prácticas autónomas a través de TIC	Exercicios e Foro virtual (Espazo de discusión para o tratamento dun tema desenvolto a través dun entorno virtual).
Traballos tutelados	- Traballo colaborativo en grupo formal con xeración de interdependencia. - Traballo individual. - Presentación e entrega dos traballos tutelados
Sesión maxistral	Sesións teóricas con apoio de material didáctico elaborado para estas sesións (dispoñible en TEMA@).
Titoría en grupo	Seguimento da realización dos traballos. Asesoramento e aclaración de dúbidas.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia ás actividades transversais organizadas polo Departamento e a Facultade.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividade desenvolvida nun contexto externo, que ten que ver coa observación directa e sistemática.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introdutorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).
Actividades introdutorias	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introdutorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).
Prácticas autónomas a través de TIC	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introdutorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).
Sesión maxistral	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introdutorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	O traballo tutelado deberá ser exposto na aula e entregado.	30
Sesión maxistral	Os coñecementos adquiridos serán avaliados mediante unha proba de desenvolvemento.	60
Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valorarase a asistencia e participación activa do alumnado.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

Básica

- Cardoso, J.L. 2007. *Pré-História de Portugal*. Ed.Universidade Aberta. Lisboa.
- Cruz Berrocal, C., García Sanjuán, L. y Gilman Guillén, A. (coords.). 2013. *The Prehistory of Iberia. Debating Early Social Stratification and the State*. Routledge. Nova Iorque.
- Eiroa, J., Bachiller, A., Castro, L., Lomba, J. 1999. *Nociones de tecnología y tipología en Prehistoria*. Ariel. Barcelona. OUR 903 /113
- Fernández, V. 2007. *Prehistoria. El largo camino de la humanidad*. Alianza Editorial. Madrid. OUR 903 /425
- Menéndez, M. (Coord.) 2008. *Prehistoria y Protohistoria de la Península Ibérica*. UNED. Madrid. OUR 903 /464
- Vega, G., Bernabeu, J., Chapa, T. 2003. *La Prehistoria*. Historia de España. Tercer Milenio. Editorial Síntesis. Madrid. OUR 903 /441

Complementaria

- Arsuaga, J.L. 2004. *Atapuerca y la evolución humana*. Fundación Caixa Catalunya.
- Barandiarán, L., Martí, B., del Rincón, M. A., Maya, J. L. 2005. *Prehistoria de la Península Ibérica*. Ariel. Barcelona.
- Bernabeu, J., Aura, J., Badal, E. 1993. *Al Oeste del Edén. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa mediterránea*. Historia Universal. Síntesis. Madrid.
- Bicho, N. 2006. *Manual de Arqueología Pré-Histórica*, Lisboa, Ed. 70.
- Bicho, N. F., Carvalho, A.F. 2006. *Actas IV Congreso de Arqueología Peninsular*. Centro de Estudos de Património. Departamento de História, Arqueología e Património. Faro.
- Bueno, P., Balbín R. 1997. *Actas II Congreso de Arqueología Peninsular*. Fundación Rei Afonso Henriques. Zamora.
- Buxó, R. 1997. *Arqueología de las plantas: la explotación económica de las semillas y los frutos en el marco mediterráneo de la Península Ibérica*. Crítica. Barcelona.
- Buxó, R. 2008. *Arqueobotánica: Los usos de las plantas en la Península Ibérica*. Ariel. Barcelona.
- Cardoso, J.L. 2002. *Pré-Historia de Portugal*. Ed. Verbo. Lisboa.
- Castro, P. V., González, R; Lull, V., Mico, R. 1996. *Cronología de la Prehistoria Reciente de la Península Ibérica y Baleares (c. 2800-900 cal. ANE)*. BAR-IS, 652.
- Chapman, R. 1991. *La formación de las sociedades complejas. El sureste de la península ibérica en el marco del Mediterráneo occidental*. Crítica. Barcelona.
- Delibes, G., Fernández-Miranda, M. 1993. *Los orígenes de la civilización. El Calcolítico en el Viejo Mundo*. Síntesis. Madrid.
- Díaz-Andreu, M. 2002. *Historia de la Arqueología en España*. Ediciones Clásicas.
- Fullola, J. M., Petit, M. A. 1998. *La puerta del pasado*. Martínez Roca. S.A. Barcelona.
- Gracia Alonso, F. (coord.). 2008. *De Iberia a Hispania*, Ariel. Barcelona.

- Hernando,A. 1999. *Los primeros agricultores de laPenínsula Ibérica*. Síntesis. Madrid.
- Jorge,S. 1999. *Domesticar a terra. As primeiras comunidades agrárias emterritório português*. Ed. Gradiva. Lisboa.
- Lull,V. 1993. *La "cultura" de El Argar.Un modelo para el estudio de las formaciones económico-sociales prehistóricas*.Akal. Madrid.
- Moure,A., González Morales, M. R 1992. *La expansión de los Cazadores. PaleolíticoSuperior y Mesolítico en el Viejo Mundo*. Síntesis. Madrid.
- MoureRomanillo, A., Santos y Anguas, J. 2004. *Historiade España. Prehistoria. Del primer hombre a las colonizaciones mediterráneas(hasta el siglo III a. C.)*, vol. 1. Madrid. Ed, Espasa Calpe.
- Ruiz-Gálvez Priego, M. (coord.). 2001. *La Edad del Bronce. ¿Primera Edad de Oro de España? Sociedad, economía e ideología*. Crítica. Barcelona.
- VV.AA.2006. Territórios da Pré-História em Portugal,Ed.Arkeos-Perspectivasem Diálogo □ 19. CEIPHAR. Tomar.

Atlas y diccionarios

- Alcina, J. (Coord.) 1998. *Diccionario de Arqueología*.Alianza Editorial. Madrid.
- Arias, F., Romero, A.Mª. 1995. *Diccionario de Termos deArqueoloxía e Prehistoria*. Ir Indo.Vigo.
- Díaz-Andreu, M., Mora,G. y Cortadella i Morral, J. 2009. *Diccionariohistórico de la Arqueología en España (siglos XV-XX)*. Marcial Pons.Ediciones de Historia. Madrid.
- Menéndez, M., Jimeno,A. Fernández, V. 1997. *Diccionario de Prehistoria*. Alianza Editorial.Madrid.

Coa finalidade de complementar a actividade docente, aportaranse diversos recursos (materiais audiovisuais, documentos, enlaces, etc) a través da plataforma TEM@.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Arqueoloxía aplicada/O02G250V01402

Historia antiga da Península Ibérica/O02G250V01501

Outros comentarios

Ao longo do curso entregarase unha documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades. Esta información será ofrecida a través da plataforma TEM@, polo que todos os alumnos deben estar dados de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xeografía aplicada: territorio e paisaxe				
Materia	Xeografía aplicada: territorio e paisaxe			
Código	O02G250V01505			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Profesorado	Álvarez Vázquez, Miguel Ángel de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Correo-e	edeuna@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia adicada ao estudo dos sistemas territoriais e as súas paisaxes dende unha perspectiva aplicada do coñecemento xeográfico. Céntrase no diagnóstico e análise do territorio e da paisaxe dende unha perspectiva holista, tendo en conta os criterios de valor e a problemática da súa ordenación/xestión no ámbito da sociedade.			

Competencias de titulación

Código	
A5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais
A6	Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica
A7	Uso correcto da información xeográfica como instrumento de interpretación dos sistemas territoriais
A9	Capacidade de análise e interpretación das paisaxes
A11	Coñecemento e desenvolvemento de habilidades no ámbito da ordenación e planificación territorial
B5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
B6	Resolución de problemas e toma de decisións
B7	Capacidade de razoamento crítico.
B8	Compromiso ético e responsabilidade social
B9	Traballo en equipo en diversos contextos
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
B13	Iniciativa e espírito emprendedor
B14	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Uso correcto da información xeográfica como instrumento do diagnóstico, análise e interpretación dos territorios e as súas paisaxes : selección operativa dos recursos e argumentación creativa dos plantexamentos.	A7 A9	B5 B6 B14
Coñecemento e desenvolvemento de habilidades no ámbito da ordenación e planificación territorial, integrando as dimensións espacio-temporais, impulsando o compromiso ético individual e colectivo e a responsabilidade social co traballo en equipo nos diferentes contextos.	A5 A11	B8 B9
Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica, razoados de forma crítica, emprendedora e autónoma .	A6	B7 B11 B13

Contidos

Tema	
1. Introducción	1.1 Conceptos básicos 1.2 Campos da Xeografía aplicada
2. Territorio	2.1 A Xeografía, ciencia do territorio 1.2 Procesos e ordenación territorial
3. Paisaxe	2.1 A Xeografía, ciencia da paisaxe 2.2 Ámbitos dinámico e funcional

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	1	3
Sesión maxistral	7	15	22
Eventos docentes e/ou divulgativos	6	3	9
Traballos tutelados	7	16	23
Prácticas en aulas de informática	6	3	9
Saídas de estudo/prácticas de campo	12	10	22
Prácticas autónomas a través de TIC	0	20	20
Titoría en grupo	5	3	8
Estudo de casos/análise de situacións	2	10	12
Traballos e proxectos	3	19	22
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades para detectar coñecementos previos, intereses e motivacións do alumnado. Presentación dos obxectivos, contidos, metodoloxía e desenvolvemento da materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por poñentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Traballos tutelados	Elaboración dun documento (pequena investigación), de maneira individual ou en grupo, preparando a súa presentación e defensa.
Prácticas en aulas de informática	Desenvolvemento das competencias procedimentais no entorno virtual, dirixido polo docente da materia
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo (visitas a centros de investigación, empresas, institucións... prácticas de campo) de interese académico-profesional para o alumno.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe
Saídas de estudo/prácticas de campo	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe
Actividades introdutorias	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe
Traballos tutelados	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análise de situacións	Análise das condicións e dinámica dunha situación relacionada co ámbito teórico da materia, coa finalidade de razoar e interpretar facendo uso das competencias do saber.	40
Traballos e proxectos	Entrega, presentación e defensa dos resultados obtidos na elaboración dun documento (pequena investigación) sobre a temática da materia.	50
Outras	Asistencia nas actividades e sesións planificadas.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de

Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

Bolos, M. (dir.), **Manual de ciencia del paisaje**, Masson,

CEPT, **Centro de estudios: Paisaje y Territorio**, <http://www.paisajeyterritorio.es/>,

FUNDICOT, **Asociación Interprofesional de Ordenación del territorio**, <http://www.fundicot.org/>,

Gómez Orea, D. (dir.), **Ordenación del territorio**, Editorial Agrícola Española,

OCT, **Observatorio para una cultura del territorio**, <http://observatorioculturayterritorio.org/wordpress/>,

Philipponneau, M., **Geografía aplicada**, Ariel Geografía,

Pillet, F. (coord.), **Territorio, paisaje y sostenibilidad**, La Estrella Polar,

Roger, A., **Breve tratado del paisaje**, Biblioteca Nueva,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Sistemas de representación xeográfica/O02G250V01605

Xeografía de Galicia/O02G250V01906

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Xeografía: Espazos e sociedades/O02G250V01301

Outros comentarios

Esta guía describe as liñas xerais de actuación na materia e concíbese de forma flexible. Pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica do grupo ou polas situación que poidan xurdir.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia contemporánea de España				
Materia	Historia contemporánea de España			
Código	002G250V01601			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Valín Fernández, Alberto Juan			
Profesorado	Valín Fernández, Alberto Juan			
Correo-e	avalin@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecemento dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da Historia contemporánea española.			

Competencias de titulación

Código	
A12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
A13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
A14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A19	Coñecemento da historia nacional propia
A20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
A23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
B1	Capacidade de análise e síntese.
B2	Aplicación dos coñecementos
B3	Capacidade de organización e planificación
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
B7	Capacidade de razoamento crítico.
B8	Compromiso ético e responsabilidade social
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Adquirir unha conciencia crítica da relación entre os acontecementos e os procesos propios da longa e tortuosa idade contemporánea española e a nosa realidade actual.	A12 A13	B1 B2 B7 B8
Coñecer en detalle a evolución da sociedade española na época contemporánea e as transformacións económicas, sociais e políticas, en perspectiva comparada, facendo fincapé nos transcendentais procesos revolucionarios que se foron sucedendo no tempo.	A14 A16 A19 A20	B1 B5 B11
Explicar os grandes procesos de cambio e continuidade da contemporaneidade española a nivel político, económico, social, cultural e de mentalidades.	A12 A14 A19	B1 B2 B5 B7
Manexar de xeito básico diferentes instrumentos de recompilación de información e pescudar en fontes diversas propias da época contemporánea española, fundamentalmente bibliográficas, co fin de que poida ser quen de planificar, realizar e presentar pequenas investigacións individuais e/ou en equipo que contribúan á elaboración dun discurso histórico crítico e razoado	A23	B3 B4 B5

Contidos

Tema

1.- A Revolución burguesa: da quebra do Antigo Rexime á creación do Estado liberal.	1.1.- A periodización da historia contemporánea española. 1.2.-A Guerra da Independencia, As Cortes de Cádiz e a Constitución de 1812. 1.3.- Revolución e Reación. (A Spanish Revolution): Sexenio Negro, O Trienio e a Ominosa Década. 1.4.-A Era Isabelina: As desamortizacións. 1.5.-O Sexenio Revolucionario.
2.- O Estado liberal: caciquismo e precariedade democrática. Primeira Restauración, Dictadura de Primo e Segunda República.	2.1.- A Primeira Restauración Borbónica. 2.2.-A Dictadura de Primo. 2.3.-A Segunda República.
3.- Da Guerra Civil á Monarquía postfranquista de Juan Carlos I.	3.1.-A Guerra Civil e a Revolución Social. 3.2.-O Franquismo. 3.3.- A Segunda Restauración Borbónica

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	10	30	40
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	10	10
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Debates	5	10	15
Actividades introdutorias	1	0	1
Titoría en grupo	6	0	6
Sesión maxistral	22	0	22
Outras	0	0	0
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	50	54

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito exclusivamente individual polo alumnado sobre temas monográficos en estreita relación coa disciplina e que serán obrigadamente expostos coa data da súa exposición na aula e os fará o alumno como técnica didáctica individual da impartición pedagóxica da Historia Contemporánea de España.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividades orientadas á resolución de exercicios que inclúan a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas históricos e análise e interpretación de materiais gráficos.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia
Debates	Debates abertos dirixidos polo profesor sobre os temas teóricos en curso, co fin primordial de prepararen ao elemento discente cara a saber levar a cabo un coloquio e unha académica exposición dos seus propios criterios diante do resto da clase.
Actividades introdutorias	
Titoría en grupo	
Sesión maxistral	Explicación dos contidos máis relevantes da materia por parte do profesor.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Presentación, pública defensa e entrega dun guión do exposto na data sinalada, do traballo individual obrigatorio. Valoraranse: o marco teórico, a estrutura e vertebración do traballo, as reflexións teóricas e críticas e a presentación e exposición formal do mesmo.	20
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos sinalados.	10
Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valorarase a asistencia e participación do alumnado.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo) nos que se examinarán de todo o programa da materia en base a bibliografía sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo. O exame suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

Álvarez Junco, J. *Mater Dolorosa. la Idea de España en el siglo XIX*. 2002.

Aróstegui, J. *La Guerra Civil, 1936-1939*. Madrid, Temas de Hoy, 1997.

Artola, M. *La burguesía revolucionaria (1808-1874)*, Madrid, Alianza, 1973.

Artola, M. *La España de Fernando VII*. Madrid, Espasa, 1968.

Avilés Fernández, M. *Nueva Historia de España*. Tomos IV y V. Madrid, Edaf, 1975.

Bahamonde, Á. y Otero, L. E. *Historia de España*, Madrid, SM, 2009.

Bolloten, B. *La Guerra Civil española: revolución y contrarrevolución*. Madrid, Alianza, 1997.

Carr, R. *España 1808- 2008*. Barcelona, Ariel, 2009.

Fernández Sebatán, J. y Fuentes, J. F. (dirs.). *Diccionario político-social del siglo XX español*. Madrid, Alianza editorial, 2008.

Jover Zamora, J. M. *Historia España Menéndez Pidal*. Tomos XXXII al XXXIX. Madrid, Espasa.

Lara Hernández, J. M. (dir.). *Historia de España*. Vols.: 9-12. Barcelona, Planeta, 1988.

Martínez, Á., Sánchez, R. y Montero, F. *Manual de Historia de España. Siglo XIX*. Madrid, Historia 16, 1990.

Paredes, J. *La España contemporánea*. Barcelona, Ariel, 1997.

Palacio Atard, V. *La España del siglo XIX (1808-1898)*. Madrid, Espasa, 1978.

Sánchez Jiménez, J. *La España contemporánea*. Madrid, Istmo, 1991.

Tuñón de Lara, M. *El movimiento obrero en la historia de España*. (I) y (II). Madrid, Sarpe, 1985.

Tusell, J. *Manual de Historia de España*. 6. Siglo XX. Madrid, Historia 16, 1990.

Tusell, J. *Historia de España en el siglo XX*. Madrid, Taurus, 1998.

BIBLIOGRAFÍA ESPECÍFICA

Remítase aos manuais citados na Bibliografía Básica para a listaxe de bibliografía temática actualizada.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia contemporánea universal/O02G250V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia da arte contemporánea				
Materia	Historia da arte contemporánea			
Código	002G250V01602			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Vázquez Rozas, Roberto			
Profesorado	Vázquez Rozas, Roberto			
Correo-e	rvrozas@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A asignatura de Historia da Arte Contemporánea abarca temporalmente dende o derradeiro cuarto do século XVIII ata o momento actual. Arquitectura, escultura e pintura.			

Competencias de titulación

Código	
A24	Conciencia crítica das coordenadas espazo-temporais da Historia da Arte
A25	Visión diacrónica xeneral da Historia da Arte Universal
A27	Coñecementos particulares e optativos da Historia da Arte
A28	Coñecemento das distintas metodoloxías da aproximación á Historia da Arte
A29	Coñecemento sistemático e integrado do feito artístico: distintas linguaxes e técnicas da produción artística ao longo da historia.
A30	Coñecemento das principais fontes literarias e documentais da Historia da arte
A33	Coñecementos sobre documentación, composición de materiais e técnicas construtivas dos bens artísticos mobles e inmoables
A34	Coñecementos instrumentais aplicados á Historia da Arte
B1	Capacidade de análise e síntese.
B2	Aplicación dos coñecementos
B5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
B12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza
B13	Iniciativa e espírito emprendedor
B14	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer la evolución da arte contemporánea e la transformación da linguaxe e discurso artístico de finais do século XVIII ata a actualidade.	A24 A25 A27	B5
Adquirir a linguaxe artística necesario aplicado á arte contemporánea.	A24 A27 A29	B1 B2
Adquirir capacidade de consideración e interpretación de los diversos textos y escritos (de los propios artista, coetáneos sobre artitas, manifiestos de grupos...) apoyados en contexto ideolóxicos y científicos de la época.	A29 A33	B1 B2
Coñecer os puntos de inflexión e os avances claves da modernidade	A28 A29	
Obter visións alternativas da complexidade da arte no mundo actual a través dos diferentes métodos de análise	A28	
Saber aplicar a documentación de carácter primario ou secundario así como os textos de recente publicación na análise da praxis artística contemporánea	A30	B2
Coñecer e aplicar os métodos teóricos que enmarcan ás múltiples prácticas artísticas desde diferentes enfoques	A34	B2
Coñecementos instrumentais aplicados á Historia da Arte	A34	
Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza		B12
Iniciativa e espírito emprendedor		B13
Motivación pola calidade		B14

Contidos

Tema

I.-ORIXES E FUNDAMENTOS DÁ ARTE NA IDADE CONTEMPORÁNEA. A ARTE DÁ ILUSTRACIÓN.	1. Neoclasicismo 2. Prerromantismo
II.- O SÉCULO XIX E VOS MOVEMENTOS ARTÍSTICOS NO CAMBIO DE SÉCULO.	1.-Romantismo 2.- Realismo 3.- Revolución, renovación e decadentismo: do Impresionismo ao Postimpresionismo
III.- O SÉCULO XX. VANGARDAS HISTÓRICAS. A ARTE DESPOIS DE 1945.	1.- Vanguardas Históricas: primeiras vangardas e período de entreguerras 2.- As segundas vangardas. Arte de 1945 a 1970. 3.- A Posmodernidade e as tendencias máis actuais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	24	30	54
Traballos tutelados	4	20	24
Seminarios	6	12	18
Titoría en grupo	6	0	6
Actividades introdutorias	1	0	1
Saídas de estudo/prácticas de campo	2	2	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	6	9
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	20	22
Probas de resposta curta	1	7.5	8.5
Traballos e proxectos	1	2.5	3.5
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición y explicación de los contenidos de la materia por parte del profesor.
Traballos tutelados	Traballos individuais por parte dos alumnos sobre algún aspecto relacionado coa arte contemporánea.
Seminarios	Traballo en grupo que considere algún aspecto de especial dificultade. Reservaranse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende a Facultade de Historia, de xeito que computan nas actividades dirixidas
Titoría en grupo	Seguimiento del avance y resolución de problemas de los alumnos relacionados con la materia.
Actividades introdutorias	Presentación da materia e toma de contacto co alumno.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Visitas a exposicións de arte contemporánea e talleres de artistas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Comentario de textos e/ou imaxes

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Traballarse cos alumnos individualmente ou en grupo, tanto as fontes necesarias para a realización dos seus traballos e os problemas teóricos ou prácticos que poidan xurdir.
Titoría en grupo	Traballarse cos alumnos individualmente ou en grupo, tanto as fontes necesarias para a realización dos seus traballos e os problemas teóricos ou prácticos que poidan xurdir.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Proba teórica consistente no desenvolvemento dun tema do programa por escrito. Análise de texto e imaxes relacionadas sempre co temario exposto polo profesor. Para superar a materia, é necesario acadar nesta proba unha cualificación mínima de 5 puntos	60
Traballos tutelados	Traballos individuais por parte dos alumnos dalgún aspecto relacionado coa Arte Contemporánea.	20
Seminarios	Valorarse a capacidade de discusión e participación nun traballo en grupo que considere algún aspecto de especial dificultade.	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Presentación e entrega de comentarios de texto e/ou imaxes na data sinalada	5

Outros comentarios sobre a Avaliación

(*) Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa mediante unha proba escrita, que supoñerá o 70% da nota final, e un traballo obligatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

ARGAN, G.C., **A Arte Moderna: do iluminismo aos movementos contemporáneos**, Akal,
BOCEIRA FERNANDEZ, V., **A linguaxe artística**, Península,
BOCEIRA FERNANDEZ, V. (Ed), **Historia das ideas estéticas e de teorías artísticas contemporáneas**, Visor,
DIDI-HUBERMAN, G., **Ante o tempo. Historia da Arte e anacronismo das imaxes**, Adriana Hidalgo,
FOSTER, H.; KRAUS, R., **Arte desde 1900: modernidade, antimodernidade, postmodernidade**, Akal,
HABERMAS, J., **O Discurso filosófico da modernidade**, Taurus,
RAMIREZ, J. A. (Dir.), **O mundo contemporáneo. Historia da Arte. 4**, Alianza,
READ, H., **Filosofía da Arte Moderna**,
SCHAPIRO, M., **A Arte Moderna**, Alianza,
AAVV, **Fontes para a Historia da Arte. vs. 7-8**, Gustavo Gili,

HONOUR, H.: Neoclasicismo, Madrid, Xarait, 1982.

NOVOTNY, F.: Pintura y escultura en Europa 1780-1880, Madrid, Cátedra, 1980.

NOCHLIN, L.: El realismo, Madrid, Alianza Editorial, 1991.

HOLDING, J.: El cubismo, Madrid, Alianza Editorial, 1993.

BOCEIRA V.: El arte del siglo XX. La construcción de la vanguardia, Madrid, Edicusa, 1978.

HITCHCOK, H. R.: Arquitectura de los siglos XIX y XX, Madrid, Cátedra, 1981.

MARCHAN FIZ, S.: Del arte objetual al arte de concepto, Madrid, Akal, 1970.

BOCEIRA, V.: Pintura y escultura española del siglo XX, Madrid, Akal. 1994.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia moderna de España				
Materia	Historia moderna de España			
Código	002G250V01603			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Presedo Garazo, Antonio			
Profesorado	González Vidal, José Manuel Presedo Garazo, Antonio			
Correo-e	antonio.presedo@terra.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecemento dos fundamentos básicos da civilización e sociedade españolas da Idade Moderna, nas súas vertentes política, económica, social e cultural; e a súa interrelación con outras civilizacións e sociedades europeas e ultramarinas			

Competencias de titulación

Código	
A12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
A13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
A14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A19	Coñecemento da historia nacional propia
A20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
B3	Capacidade de organización e planificación
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B6	Resolución de problemas e toma de decisións
B9	Traballo en equipo en diversos contextos
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
B13	Iniciativa e espírito emprendedor
B14	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer de xeito xeral, crítico e actualizado os fundamentos básicos da civilización e a sociedade española na Idade Moderna, e as súas transformacións, desde unha perspectiva ampla que contemple as vertentes social, económica, política e cultural	A16 A19	B3 B11 B14
Adquirir conciencia crítica para valorar a relación entre os procesos e acontecementos históricos de España na Idade Moderna e os procesos e acontecementos actuais	A12 A13 A19	B4 B9 B13
Coñecer e comprender as dinámicas de cambio e continuidade que se produciron en España durante a Idade Moderna, as causas e consecuencias deses procesos e a súa interrelación con Europa e o mundo mediterráneo	A16 A20	B3 B14
Manexar e interpretar diferentes fontes historiográficas e documentais que permitan elaborar os traballos previstos	A14 A19	B3 B4 B6

Contidos

Tema	
1. Bases estruturais	1.1. Demografía, poboación e sociedade na España do Antigo Réxime 1.2. Os sectores económicos da España do Antigo Réxime 1.3. O pensamento económico hispano: teoría e práctica nos séculos XVI-XVIII
2. Cultura e mentalidades	2.1. O problema do Renacemento español e a reforma católica 2.2. A cultura do Barroco e da Ilustración en España 2.3. Cultura popular e mentalidades na época das Luces

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	0	1
Sesión maxistral	24	30	54
Seminarios	5	16	21
Traballos tutelados	4	14	18
Traballos de aula	4	10	14
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Titoría en grupo	4	0	4
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	24	28
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	6	8
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Sesións adicadas á presentación do programa da materia, e a tomar un primeiro contacto cos/as alumnos/as que permita coñecer o seu interese e motivacións cara a ela
Sesión maxistral	Exposición detallada por parte do docente dos contidos teóricos da materia, salientando aquelas liñas básicas que haberán de permitir o desenvolvemento das actividades relacionadas co temario.
Seminarios	Actividades encamiñadas ó traballo intensivo por parte dos/as alumnos/as sobre un tema ou conxunto de temas concretos do programa da materia, que implicará a lectura e manexo de bibliografía específica, responder a preguntas guía formuladas polo docente e a participación nas sesións de debate que se levarán a cabo en relación con ditos temas
Traballos tutelados	Elaboración de traballos por parte dos/as alumnos/as, ben de xeito individual, ben en grupo, que deberán ser presentados na aula
Traballos de aula	Actividades que teñen como obxecto que os/as alumnos/as resolvan os exercicios prácticos relacionados cos contidos do temario
Eventos docentes e/ou divulgativos	Resérvanse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas polo Departamento de Historia, Arte e Xeografía e pola Facultade de Historia desta universidade
Titoría en grupo	Sesións nas que se fará seguimento dos progresos dos/as alumnos/as, atendendo ás dúbidas que se lles podan presentar en relación cos contidos da materia e nos traballos e exercicios prácticos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos seus traballos de aula, sesións prácticas e probas de avaliación.
Traballos tutelados	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos seus traballos de aula, sesións prácticas e probas de avaliación.
Traballos de aula	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos seus traballos de aula, sesións prácticas e probas de avaliación.
Titoría en grupo	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos seus traballos de aula, sesións prácticas e probas de avaliación.

Eventos docentes e/ou divulgativos	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos seus traballos de aula, sesións prácticas e probas de avaliación.
------------------------------------	---

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Realización de dúas probas nas que se deberá responder a preguntas de desenvolvemento, outras de resposta curta e un exercicio práctico	60
Seminarios	Presentación e análise crítica de materiais relacionados cos contidos da materia, traballados previamente e debatidos na aula, valorándose o grao de participación dos/as alumnos/as en ditos debates	7.5
Traballos tutelados	Presentación e entrega dos traballos que se requiran según os criterios fixados polo docente e nas datas que se indiquen	15
Traballos de aula	Presentación e entrega dos traballos elaborados nas sesións prácticas según os criterios fixados polo docente	7.5
Outras	Nivel de asistencia e participación activa dos/as alumnos/as nas sesións presenciais (sesións maxistrais, seminarios e prácticas) e entrega puntual dos traballos que se lles requiran	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía xeral

- Domínguez Ortiz, A. (dir.), *Historia de España*, vols. 5, 6 e 7, Barcelona, Planeta, 1988-89. OUR 94" 15/17" /734 v.5, v.6, v.7
- Floristán, A. (coord.), *Historia de España en la Edad Moderna*, Baelona, Ariel, 2004. OUR 94" 15/17" /565
- Fontana, J. & Villares, R. (dirs.), *Historia de España*, vols. 3, 4 e 5, Barcelona, Crítica & Marcial Pons, 2007-08. OUR 94" 15/17" /492 e 783; E 078 HIS esp
- Jover Zamora, J. M.^a (dir.), *Historia de España*, fundada por Ramón Menéndez Pidal, vols. 17 a 31, Madrid, Espasa-Calpe, 1989-, OUR 946.0 /2
- Martínez Ruiz, E. et al., *España Moderna*, Madrid, Istmo, 1992. OUR 94" 15/17" /435
- Rodríguez García, J. & Castilla Soto, J., *Diccionario de términos de Historia de España. Edad Moderna*, Barcelona, Ariel, 2005. OUR 94" 15/17" /738

Bibliografía específica

- Artola, M., *La Hacienda del Antiguo Régimen*, Madrid, Alianza, 1982. OUR 94" 15/17" /552
- Capel Martínez, R. M.^a & Cepeda Gómez, J., *El siglo de las Luces. Política y sociedad*, Madrid, Síntesis, 2006. OUR 94" 15/17" /687
- Comín, F., Hernández, M. & Llopis, E. (eds.), *Historia económica de España: siglos X-XX*, Barcelona, Crítica, 2002. OUR 338/129
- Domínguez Ortiz, A., *Sociedad y estado en el siglo XVIII español*, Barcelona, Ariel, 1976. Depósito: OUR 41246
- Elliott, J., *La España Imperial, 1469-1716*, Barcelona, Vicens Vives, 1966. Depósito: OUR 10468
- Fernández Albaladejo, P., *Fragmentos de Monarquía. Trabajos de historia política*, Madrid, Alianza, 1992. OUR 94" 15/17" /322
- Franco Rubio, G. A., *Cultura y mentalidad en la España Moderna*, Sevilla, Mergablum, 1999, 2.ª ed. OUR 94" 15/17" /737
- García Cárcel, R., *Las culturas del Siglo de Oro*, Madrid, Historia 16, 1998. Depósito: OUR 44620 v.1 e v.2

González Enciso, A. et al., *Historia económica de la España moderna*, Madrid, Actas, 1992. Depósito: OUR 44357

Lynch, J., *Los Austrias (1516-1700)*, Barcelona, Crítica, 2007. OUR 94" 15/17" /724

Lynch, J., *El siglo XVIII*, Barcelona, Crítica, 1991. OUR 94" 15/17" /598

Nadal, J., *La población española. Siglos XVI al XX*, Barcelona, Ariel, 1988. Depósito: OUR 36957

Marcos Martín, A., *España en los siglos XVI, XVII y XVIII: economía y sociedad*, Barcelona, Crítica, 2000. OUR 94" 15/17" /120

Sánchez-Blanco Parody, F., *La Ilustración española*, Madrid, Akal, 1997. FF 1 SAN ilu

Vincent, B. & Ruiz Ibáñez, J. J., *Los siglos XVI-XVII. Política y sociedad*, Madrid, Síntesis, 2007. Depósito: OUR 55377

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Historia moderna universal/O02G250V01405

Historia: Metodoloxía da historia/O02G250V01401

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Mundo actual				
Materia	Mundo actual			
Código	002G250V01604			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Juana López, Jesús de			
Profesorado	Juana López, Jesús de Prada Rodríguez, Julio			
Correo-e	jjjuana@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudio dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da Humanidade a partires da segunda metade do século XX en perspectiva diacrónica, con especial atención á realidade europea sen renunciar ao estudo comparado doutros espazos mundiais.			

Competencias de titulación

Código	
A12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
A14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
A21	Coñecemento da historia da integración europea
A23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
B1	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
B7	Capacidade de razoamento crítico.
B9	Traballo en equipo en diversos contextos

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer detalladamente a evolución da sociedade actual e as transformacións económicas e políticas a partires de mediados do século XX	A14 A16 A20 A21	B1 B5
Explicar os grandes procesos de cambio e continuidade do mundo actual en perspectiva comparada	A14 A20	B1
Adquirir unha conciencia crítica da relación entre os acontecementos e os procesos propios do pasado recente e a nosa realidade actual	A12	B7
Manexar diferentes instrumentos de recompilación de información e pescudar en fontes diversas propias do mundo actual para ser quen de planificar, realizar e presentar pequenas investigacións individuais e en equipo que contribúan á elaboración dun discurso histórico crítico e razoado	A23	B1 B3 B4 B5 B9

Contidos

Tema	
1. Os fundamentos do mundo actual.	1.1. A Guerra Fría e a política de bloques. 1.2. A evolución económica a partires da Segunda Guerra Mundial. 1.3. O mundo capitalista. O proceso de integración europea. 1.4. O mundo comunista. 1.5. Descolonización e Terceiro Mundo.
2. Entre dous milenios.	2.1. A nova Orde Internacional. 2.2. A crise do Estado de Benestar. 2.3. Os grandes conxuntos rexionais. 2.4. Os retos do presente.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	6	0	6
Traballos de aula	5	10	15
Traballos tutelados	4	18	22
Sesión maxistral	22	27.5	49.5
Actividades introdutorias	1	0	1
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	2.5	4.5
Seminarios	6	12	18
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	22.5	25.5
Outras	0	0	0
Probas de resposta curta	1	7.5	8.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Titoría en grupo	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Traballos de aula	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistras que inclúan a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas históricos e análise e interpretación de materiais gráficos.
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados ao achegamento aos instrumentos de recompilación de información e ás fontes propias da época contemporánea. Deberán estar asignados inexcusamente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.
Sesión maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor.
Actividades introdutorias	Sesións orientadas a presentar a materia, tomar contacto co alumnado e reunir información sobre as súas competencias, motivacións e intereses.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia
Seminarios	Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras, por medio de relatorios ou conferencias, etc.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminarios	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras. PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Titoría en grupo	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras. PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Traballos de aula	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras. PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.

Traballos tutelados	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrais. PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
---------------------	---

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos sinalados.	5
Traballos tutelados	Presentación e entrega, na data sinalada dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase o marco teórico, a estrutura e articulación do traballo, a reflexión crítica sobre as fontes e a presentación formal do mesmo.	15
Sesión maxistral	Valoraranse os coñecementos teóricos da materia, a estruturación de ideas e a precisión e claridade expositiva a través de dúas probas de avaliación que incluírán tanto probas de contido teórico como comentarios de textos, mapas e gráficas. Para superar a materia será preciso acadar, en ambas as dúas probas, unha cualificación de cando menos 5 puntos.	60
Seminarios	Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados e capacidade para fomentar o debate, a discusión e a participación.	10
Outras	Asistencia e participación activa nas sesións teóricas e prácticas, seminarios, titorías e outras actividades. Para o seu control é imprescindible a entrega dunha ficha por parte do alumnado antes de rematar a primeira quincena do cuadrimestre.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial examinaranse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo bibliográfico ou práctico que implique o manexo dunha fonte histórica propia da materia, o cal será comunicado ao profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame final. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

PAREDES, J. (coord.), **Historia Universal contemporánea. II: de la Primera Guerra Mundial a nuestros días**, aRIEL,
 NOUSCHI, M., ., **Historia del siglo XX. Todos los mundos, el mundo**, Cátedra,
 MARTINEZ CARRERAS, et als., **Historia del mundo actual**, Marcial Pons,
 MAMMARELLA, G., **Historia de Europa contemporánea desde 1945 hasta hoy**, Ariel,
 DÍEZ ESPINOSA et al., **Historia del Mundo Actual (desde 1945 hasta nuestros días)**, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Valladolid,
 ARÓSTEGUI, J., BUCHRUCKER, C. e SABORIDO, J., dirs, **El mundo contemporáneo. Historia y Problemas**, Crítica,
 ARACIL, R., OLIVER, J. e SEGURA, A., **El mundo actual. De la segunda guerra mundial a nuestros días**, Universitat de Barcelona,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia contemporánea universal/O02G250V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Sistemas de representación xeográfica				
Materia	Sistemas de representación xeográfica			
Código	002G250V01605			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Profesorado	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Correo-e	edeuna@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo e experimentación das bases técnicas en Xeografía, introducindo ó análise e tratamento dos datos xeográficos na súa representación gráfica e cartográfica.			

Competencias de titulación

Código	
A5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais
A6	Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica
A7	Uso correcto da información xeográfica como instrumento de interpretación dos sistemas territoriais
A8	Desenvolvemento e aplicación dos procedementos de traballo de campo.
A9	Capacidade de análise e interpretación das paisaxes
A10	Capacidade de relacionar, sintetizar e expresar información xeográfica en sistemas gráficos e cartográficos
B1	Capacidade de análise e síntese.
B2	Aplicación dos coñecementos
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B8	Compromiso ético e responsabilidade social
B9	Traballo en equipo en diversos contextos
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
B14	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Integración das dimensións espaciais e temporais na explicación dos procesos no territorio co uso correcto da información xeográfica no contexto do compromiso ético e da responsabilidade social no seu análise.	A5 A7	B1 B8
Capacidade de relacionar, sintetizar e expresar información xeográfica en sistemas gráficos e cartográficos (territorio e paisaxe), no senso dun aprendizaxe autónomo e competencia na súa comunicación.	A9 A10	B4 B11
Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica, incluíndo os procedementos de traballo de campo e motivación pola calidade.	A6 A8	B2 B9 B14

Contidos

Tema	
1.- Marco xeral	1.1. Geoinformación e TIG 1.2. Propiedades da visualización
2.- Representacións gráficas	2.1. Análise dos datos 2.2. Tipos e utilidades
3.- Representacións cartográficas	3.1. Evolución dos sistemas cartográficos 3.2. Cartografías alternativas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	1	3
Sesión maxistral	7	15	22
Eventos docentes e/ou divulgativos	6	3	9

Estudo de casos/análises de situacións	7	9	16
Resolución de problemas e/ou exercicios	8	8	16
Traballos tutelados	10	10	20
Prácticas autónomas a través de TIC	0	20	20
Titoría en grupo	5	3	8
Probas de tipo test	2	14	16
Traballos e proxectos	3	17	20
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades para detectar coñecementos previos, intereses e motivacións do alumnado. Presentación dos obxectivos, contidos, metodoloxía e desenvolvemento da materia.
Sesión maxistral	Explicación e reflexión dos contidos teóricos guiadas polo docente como referentes das aplicacións prácticas da materia.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por poñentes de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.
Estudo de casos/análises de situacións	Análises dun feito, suceso real, coa finalidade de coñecerlo, interpretalo, contrastar datos, completar coñecementos e adestrarse nos procedementos da materia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exercicios procedimentais nos diferentes tipos da representación xeográfica, na procura da resolución gráfica e cartográfica.
Traballos tutelados	Elaboración, presentación e defensa dun documento relativo a temática da materia (lecturas, investigación) polo alumnado.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma.
Titoría en grupo	Seguimento e orientación de contidos explicados e preparación de temas de avaliación ou de traballos encargados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Atención particular dos estudantes para orientar a docencia teórico-práctica, resolver dúbidas, e contrastar o progreso do traballo.
Titoría en grupo	Atención particular dos estudantes para orientar a docencia teórico-práctica, resolver dúbidas, e contrastar o progreso do traballo.
Actividades introdutorias	Atención particular dos estudantes para orientar a docencia teórico-práctica, resolver dúbidas, e contrastar o progreso do traballo.
Estudo de casos/análises de situacións	Atención particular dos estudantes para orientar a docencia teórico-práctica, resolver dúbidas, e contrastar o progreso do traballo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Avaliación de coñecementos e competencias con una serie de preguntas pechadas con alternativas alternativas de resposta (verdadeiro/falso, emparellamento, selección).	40
Traballos e proxectos	Avaliación dos traballos tutelados pola súa organización, metodoloxía, resultados, presentación e defensa (inclúe traballo autónomo nas TIC).	50
Outras	Asistencia nas sesións tanto teóricas como prácticas, titorías e outras actividades.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo) nos que se examinarán de todo o programa da materia, sen excepción, en base á bibliografía básica sinalada e aos obxectivos previstos. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo. O exame suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

Aguilera, M.J. et al., **Fuentes, tratamento y representación de la información geográfica**, UNED,
 Caire Lomelí, J., **Cartografía básica**, Editorial UNAM,
 IGN, **Instituto Geográfico Nacional**, <http://www.ign.es/>,

Jimenez, J. et al. (eds.), **La documentación cartográfica**, Universidad de Huelva,

OGC, **Open Geospatial Consortium**, <http://www.opengeospatial.org/>,

Peña Llopis, J., **Sistemas de información geográfica aplicados a la gestión del territorio**, Club Universitario,

Pérez Navarro, A., **Introducción a los sistemas de representación geográfica y geotelemática**, Editorial UOC,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xeografía de Galicia/O02G250V01906

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Xeografía: Espazos e sociedades/O02G250V01301

Xeografía aplicada: territorio e paisaxe/O02G250V01505

Outros comentarios

Esta guía docente expón as liñas xerais de desenvolvemento da materia e pode sufrir reaxustes pola dinámica do grupo ou imprevistos.